

Fyzikální týden FJFI 2005

Atomová absorpční spektroskopie (AAS)

Cíl práce

- Seznámení s AAS
- Studium radičního odstraňování toxických kovů z odpadních vod – vyhodnocení účinnosti vychytávačů radikálů

Autoři

Studenti:

Václav Houska; Gymnázium Špitálská, Praha

Vítězslav Jarý; Gymnázium Rychnov n. Kn.

Supervisor:

Mgr. Jiří Dolanský, CSc.

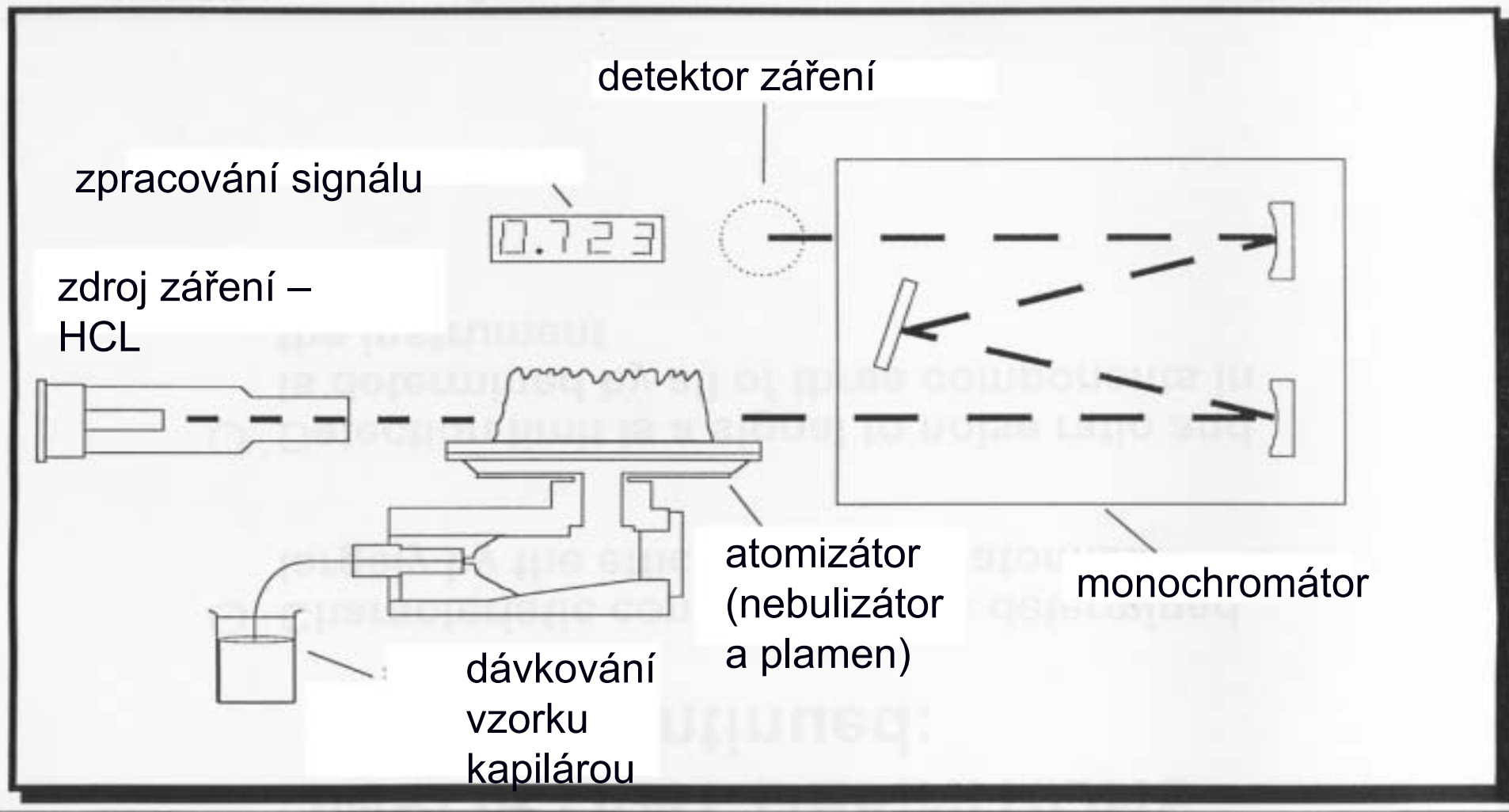
Co je AAS

- Analytická metoda na stanovení především kovů
- Kvantitativní analýza na úrovni ppm až procent

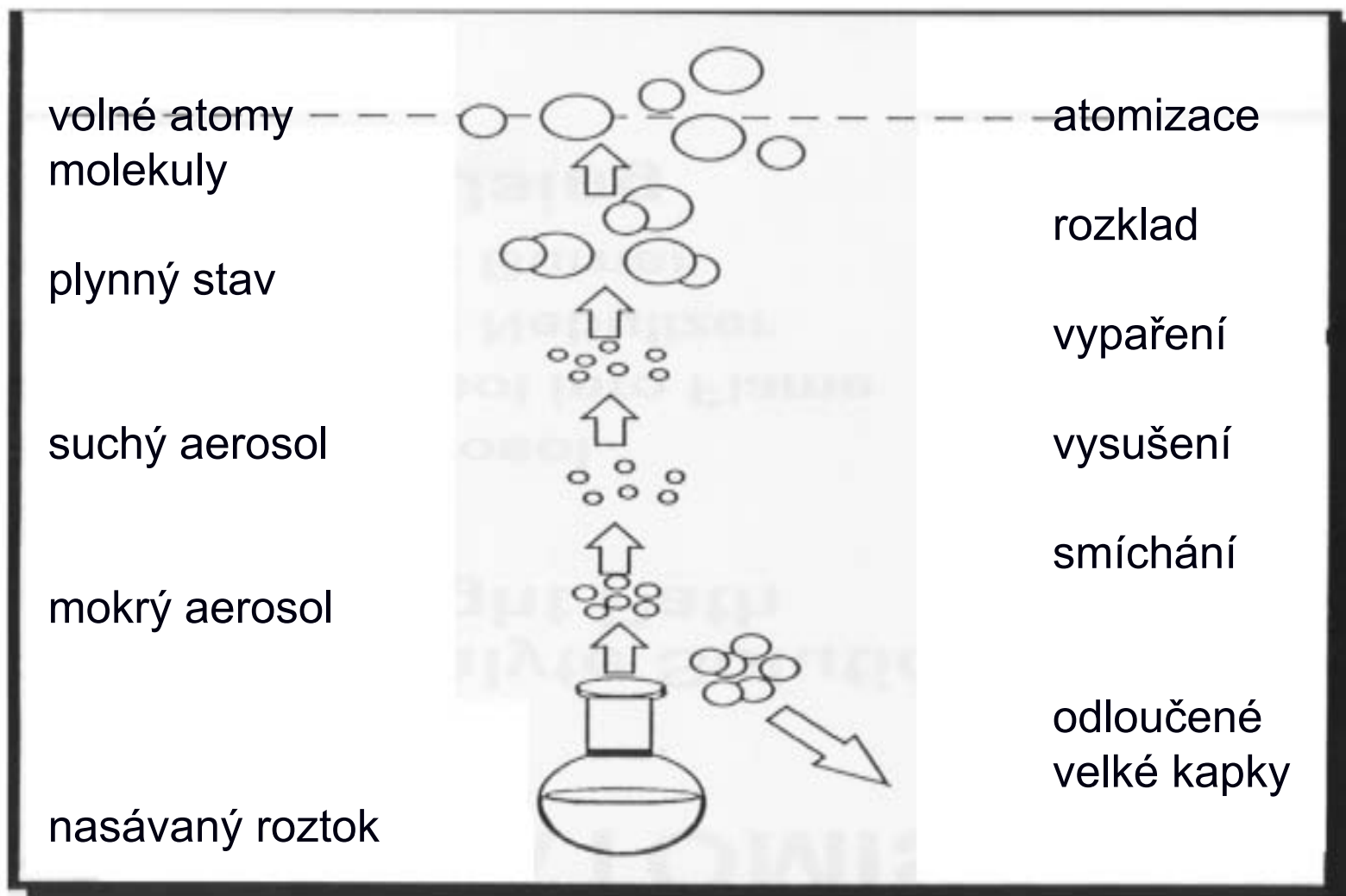
Princip AAS

- Výbojka produkuje záření charakteristické pro daný prvek
- Vzorek atomizovaný v plameni toto záření pohlcuje
- Měří se následná absorpce
- Počítač měření vyhodnotí

Schéma plamenového atomového spektrometru

Schéma procesu atomizace v plameni

Využití AAS

H																	He
Li	Be											B	C	N	O	F	Ne
Na	Mg											Al	Si	P	S	Cl	Ar
K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr
Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mb	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xe
Cs	Ba	La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn
Fr	Ra	Ac															

Prvky označené růžově je možné stanovit pomocí plamenové AAS

Shrnutí

Počet stanovitelných prvků	67
Citlivost	ppm-%
Rychlost měření	Velká
Možnost automatizace	Ano
Provozní náklady	Nízké

Využití při studiu radiačního odstraňování kovů

- Některé odpadní vody obsahují těžké kovy →
- Lze je odstranit pomocí ionizujícího záření
- K reakci jsou zapotřebí vychytávače radikálů →
- Sledování jejich účinnosti pomocí AAS

Postup experimentu

- Laboratorní příprava modelového roztoku
- Zatavení do ampule
- Ozáření urychlenými elektrony
- Odstředění vyredukované pevné fáze
- Analýza kapalné fáze pomocí AAS

Lineární vysokofrekvenční urychlovač UR-4-1200 Tesla

Mechanismus reakcí

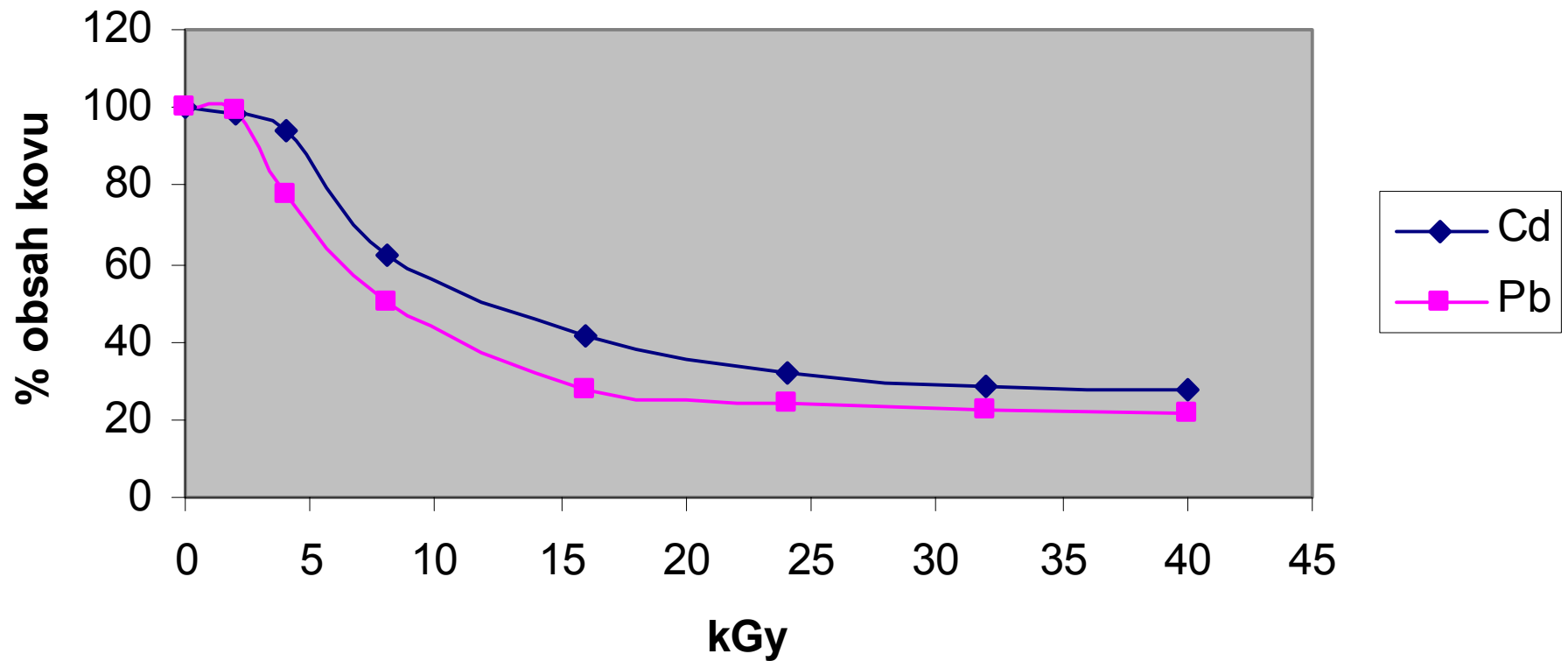
- Zkoumané vzorky se ozáří urychlenými elektrony - radiolýza vody
- V roztoku dochází ke vzniku radikálů a $e^-_{aq} \rightarrow$
- Redukce iontů kovu na elementární kov
- Při reakci je nutné vychytat oxidující radikály

Podrobnosti stanovení olova a kadmia

- Měření bylo provedeno na přístroji Varian AA-200 v plamenovém uspořádání
- Byla použita kalibrační metoda
- Nespecifická absorpance byla korigována deuteriovou lampou

Výsledek měření

Závislost koncentrace Pb a Cd na dávce záření

Závěr

- AAS je velice dobře využitelná v praxi ke stanovení velké řady kovů v roztoku
- Obsluha přístroje není náročná
- Ethanol je účinnější při odstraňování olova
- U obou prvků nastává redukce až po dávce 3-5 kGy
- Ani dávkou 40 kGy se nepodařilo vyredukovat všechny kov
- Výzkum radiální metody stále pokračuje a je podporován granty

Poděkování

- Ing. Bára Drtinová
- Mgr. Jiří Dolanský, CSc.